

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Faculty Education of Sports Journalists in Montenegro and Serbia

Miomir Maros¹, Tamara Djukic¹

¹University of Montenegro, Faculty for Sport and Physical Education, Niksic, Montenegro

Abstract

In this paper we will examine the study of sports journalism in our country and in the world. In the United States there is sports journalism as a special study program at faculties of journalism, it lasts for four years and it is represented at well-known universities. It takes two years to acquire a master's degree. Their studies include subjects about sports discipline, besides multimedia subjects, and obligatory professional practice. In England, the biggest difference is that obtaining a bachelor's degree requires three years of schooling. In the region, there is a study programs of sports journalism at the Faculty of Sports and Physical Education in Niksic since 2007, as well as at a private University Union in Belgrade. Many leading journalists in sports and informative journalism studied at the Faculty in Niksic. Regarding to the region, while we were analyzing the study program in Niksic, we noticed a greater number of subjects in sports science than in journalism. The number of sports subjects is almost symbolically smaller at the Belgrade University. Unlike before, the Montenegrin study program is now academic and free for students enrolled regularly, who study together with sports trainers for the first two years, and in the third year they choose a sports journalist module.

Key words: *Sport, Journalist, Education, Montenegro*

Uvod

U vremenu iščezavanja specijalizacije novinara na balkanskim prostorima, mada je pitanje i u kojoj su mjeri oni zaista bili u pravom smislu specijalizovani, jedino su sportski novinari opstali kao struka. „Novinar ne može s jednakom sposobnošću pratiti sva zbivanja i biti istodobno stručnjak za kulturu, sport, unutarnju politiku i zdravlje. Kako bi se izbjeglo svaštarenje, specijalizacija novinara za određena područja u novinarstvu se primjenjuje još od 1830. godine“ (Vasilj, 2014). Teoretičar Marko Sapunar u posebne vrste novinarstva, osim sportskog, navodi: poslovno, vjersko, obrazovno i vojno (Sapunar, 2004). “U procesu dobre promocije su nezamjenljivi mediji, jer oni informišu, animiraju i na taj način rekreiraju javnost. Prikazujući sportske programe, sa nacionalnim ili međunarodnim sadržajem, postižu rekordnu gledanost i profitiraju odmah ili kasnije” (Maros, 2015)

Potreba za obrazovanim sportskim novinarima se na našim prostorima pojavila u posljednjih nekoliko godina. Poznata je činjenica da je sport fenomen koji privlači veliku pažnju. Miroslav Vasilj (2014) u svojoj knjizi „Sportsko novinarstvo“ ističe da sportsko novinarstvo ima poseban status zbog brojne publike i da teoretičari medija na ovim prostorima ne posvećuju puno pažnje ovoj vrsti novinarstva. On je ovu knjigu posvetio studentima novinarstva, odnosa s javnošću, komunikologije, ali i sportskim novinarima sa iskustvom. U svijetu, a posebno u Americi i Engleskoj, odavno postoje specijalizovani studijski programi i škole za obrazovanje sportskih novinara. U Americi sportsko novinarstvo uglavnom postoji kao poseban studijski program na fakultetima novinarstva. Studentima, koji žele da budu budući diplomirani sportski novinari, nudi se veliki izbor univerziteta, a neki od najpoznatijih su državni Univerzitet u Teksasu, Pensilvaniji, Indijani, Merilendu, Univerzitet Maršal i privatni Univerzitet Vebster.

Correspondence:

M. Maros

University of Montenegro, Faculty for Sport and Physical Education, Narodne omladine bb, 81400 Niksic, Montenegro

E-mail: miomirm@ucg.ac.me

**Montenegro
Sport**



Slika 1. Univerzitet u Teksasu (Source: University_of_texas_at_austin_main_building_2014, 2015)

Za dobijanje bečelor diplome potrebne su četiri godine školovanja i tokom tog perioda studenti slušaju predavanja o medijima, masovnim komunikacijama i medijskoj produkciji (McElroy, 2019). Predavanja pokrivaju i atletske aspekte sportova, poput kineziologije. Od studenata se traži i obavljanje stručne prakse da bi dobili bečelor diplomu. Za dobijanje master diplome iz sportskog novinarstva obično je potrebno dvije godine, a od studenata se traži da istražuju uticaj sporta na društvo iz sociološke perspektive. Studenti uče i istražuju o sportskom biznisu i ekonomiji, ulozi sporta u obrazovnom

sistemu i psihološkim aspektima sportova. Da bi stekli diplomu, studenti moraju napraviti projekat profesionalnog izvještavanja i takođe imaju mogućnost obavljanja stručne prakse. Prema podacima Nacionalnog centra za obrazovanje Amerike iz 2015/2016. godine najskuplja školarina je bila na Univerzitetu u Teksasu. Školarina za domaće studente je iznosila 9,806\$, a za strane studente čak 34,676\$. Najmanja školarina je bila na Univerzitetu Maršal, a iznosila je 6,814\$ za domaće i 15,602\$ za strane student (National Center for Education Statistics, n.d.).



Slika 2. Univerzitet Maršal (Source: Marshall University Old Main Building, 2019)

U Engleskoj, na gotovo svim univerzitetima, postoji sportsko novinarstvo kao poseban studijski program. Za razliku od Amerike, u Engleskoj vam je potrebno obično tri godine da biste dobili bečelor diplomu (University of Brighton, n.d.). Studenti uče kako da postanu multimedijalni novinari, slušaju predavanja o štampanom, radijskom, televizijskom i internet novinarstvu. Predavanja o društvenim medijima i digitalnoj tehnologiji se drže tokom kompletnog školovanja (University

of Lincoln, n.d). Na posljednjoj godini studija studenti imaju mogućnost da biraju između pisanja diplomskog rada ili produženog praktičnog rada, da bi diplomirali. Stručnjaci i iskusni sportski novinari iz BBC-a, The Sun-a, Sky Sports-a, The Daily Telegraph-a, itd. često gostuju na predavanjima i dijele iskustva sa studentima (University of Gloucestershire, n.d.). Školarina je otprilike ista na gotovo svim univerzitetima. Za domaće studente iznosi oko 9,000£, a za strane oko 15,000£.



Slika 3. Univerzitet u Gločesterširu (Source: Visit us | University of Gloucestershire, 2019)

Kad govorimo o regionu, ranije je program Sportskog novinarstva postojao na Fakultetu sporta Univerziteta u Sarajevu, a sada jedino na Fakultetu za sport Univerziteta "Union – Nikola Tesla" u Beogradu. U Crnoj Gori, Sportsko novinarstvo, kao poseban, primijenjeni studijski program, izučava se na Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću od 2007. godine. Studenti su slušali predavanja o medijima i o pojedinim aspektima sportova u šest semestara, a školarina je iznosila 1000€ po godini. Ovaj studijski program trajao je tri godine, a po završetku studenti su dobijali bečelorsku diplomu. Prvi bečelori sportskog novinarstva završili su studije 2009. i to Tatjana Drašković, Suzana Novaković i Milivoje Kovačević (Ljubojević et al., 2018). Ovaj program je trajao 10 godina, do reformisanja nastavnih programa na Univerzitetu Crne Gore, kada su studije sportskog novinarstva transformisane u akademske i time postao besplatan za upisane na prvoj godini i redovno upisane studente na drugoj i trećoj, a prve dvije godine su zajedničke sa sportskim trenerima (Ljubojević et al., 2018).

Metod

U ovom radu se obrazovni programi za sportske novinare u svijetu i kod nas, nastoje analizirati klasifikacijom, podjelom na sportske, novinarske i opšte. Za model su uzeti reformisani program za sportske novinare Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću i Fakulteta za sport Univerziteta "Union – Nikola Tesla" u Beogradu, koji su jedini studiji za obrazovanje novinara u regionu.

Rezultati

Od 2017. godine studije Sportskog novinarstva na Univerzitetu Crne Gore su akademske i besplatne. Na prvoj i drugoj godini postoji program Sportski novinari i treneri, koji na trećoj godini se pretvara u dva zasebna modula, od kojih je jedan Sportski novinari. U okviru prve dvije studijske godine su predmeti isključivo sportske prirode, osim komunikacija u sportu, koji se može posmatrati komunikološkim. Predmeta iz sportskih nauka je na prve dvije studijske godine 18, i oni su na Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću zajednički sportskim novinarima i trenerima (Tabela 1).

Tabela 1. Sportski predmeti na studijskom programu Sportski novinari i treneri, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Nikšić

1. godina		2. godina	
1	Teorija tjelesnog vježbanja i sporta		Antropomotorika
2	Društveni odnosi u sportu		Pedagogija sporta
3	Istorija sporta i olimpizam		Antropologija tjelesnog vježbanja i sporta
4	Sportski menadžment		Taktika u sportu
5	Korektivna gimnastika I		Selekcija u sportu
6	Psihologija tjelesnog vježbanja i sporta		Istraživanja u sportu
7	Sportski trening		Etika u sportu
8	Korektivna gimnastika II		Teorija i pravila sportskih igara
9			Teorija i pravila individualnih sportova
10			Zimski sportovi

Studij Sportskog novinarstva postoji kao četvorogodišnji studij na Fakultetu za sport Univerziteta "Union – Nikola Tesla" u Beogradu, nakon kojeg studenti stižu

zvanje diplomirani sportski novinar. Predmeta iz sportskih i njima bliskih nauka je ukupno 10 u osam semestara (Tabela 2).

Tabela 2. Sportski predmeti na studijskom programu Sportski novinari, Fakultet za sport Beograd

Naziv predmeta			
1. godina	Sociologija sporta	Teorija sporta	Istorija sporta i olimpizam
2. godina	Menadžment u sportu	Teorija sportskog treninga	Fiziologija sa biohemijom sporta
3. godina	Marketing i promocija u sportu	Sportski turizam	Pravila u individualnim sportovima
4. godina	Pravila u kolektivnim sportovima		

Predmeti na trećoj godini Sportskog novinarstva na Fakultetu za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću su isključivo novinarski ili bliski njima, a ima ih devet. Sa komunikacijama u sportu, sa prve godine, ukupno je deset predmeta iz oblasti komunikacija i medija. Studenti Sportskog novinarstva sa Fakulteta za

sport u Beogradu imaju obavezu pohađanja i polaganja ukupno 13 predmeta na prve tri godine, odnosno 18 novinarskih (neki su alternativno postavljeni sa sportskim) ili sličnih predmeta na sve četiri godine studija (Tabela 3).

Tabela 3. Komunikacijski/novinarski predmeti na studijskim programima za sportske novinare, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Nikšić i Fakultet za sport Beograd

Godina	Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Nikšić (UCG)	Fakultet za sport (Univerzitet "Union-Nikola Tesla")
1-3	Komunikacije u sportu Uvod u novinarstvo Funkcionalni stilovi publicističko-novinarski Teorije i tehnike novinarstva Stilistika i retorika PR u sportu Jezik masovnih medija	Komunikologija Osnovi novinarstva Stilistika i retorika Teorija i tehnike novinarstva Pismeno i usmeno izražavanje Novinarske forme Pravo novinarstva/Razvijanje istraživačkih veština u novinarstvu

(*nastavak je na sledećoj strani*)

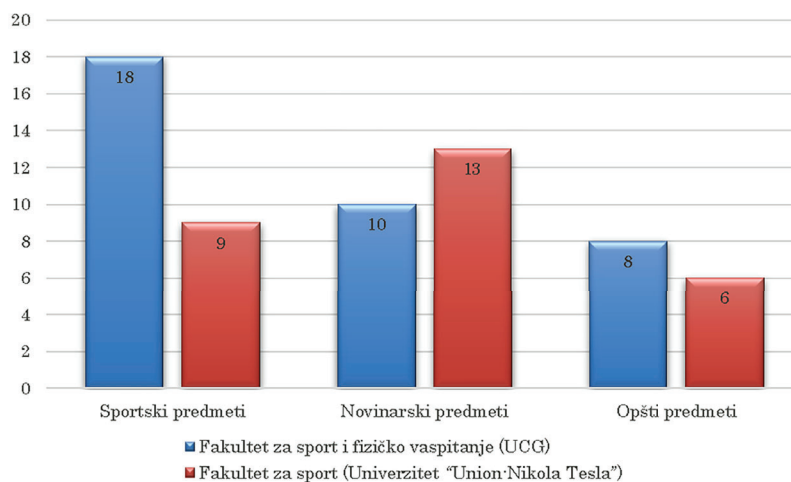
(nastavak sa prethodne strane)

Godina	Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Nikšić (UCG)	Fakultet za sport (Univerzitet "Union-Nikola Tesla")
1-3	Štampa i agencije Elektronski mediji Pisanje za štampane medije	Sportsko novinarstvo u štampanim medijima Poslovna komunikacija Agencijsko novinarstvo PR u novinarstvu / Javno mnjenje Sportske vesti i izveštavanje Etika i kodeks novinarstva
4		Sportsko novinarstvo u online magazinima i internetu Sportsko TV novinarstvo Sportsko radio novinarstvo Multimediji i grafika / Menadžment u medijima Uređivačka politika

Diskusija

U pristupu koncipiranju programa za sportske novinare, nužno je pristupiti holistički, odnosno sveobuhvatno, jer je upravo holističko obrazovanje osmišljeno kao cjelovito, univerzalno i ukorijenjeno na načelima održivosti što u potpunosti počiva na humanim, društvenim i demokratskim vrijednostima, a u čijem je središtu student kao cjelovito ljudsko biće (Vukić, 2017). "Kako bi na što profesionalniji način obavljali svoj posao, sportski novinari trebaju imati određene kompetencije, znanja i vještine, neki od najvažnijih: poznavanje sporta, razumijevanje potreba recipijenta, poznavanje retoričkih pravila, poznavanje specijalnih vještina, tehnike pisanja i dobro poznavanje medija, opšta naobrazba, razvijanje osobnosti i vlastitoga stila rada, korištenje statistikom i pridržavanje zadanih rokova" (Vasilj, 2014). Dakle, to su vještine koje podrazumijevaju zainteresovanost za sport, opšte obrazovanje i novinarsku stručnost, što je sve izuzetno bitno za sportskog novinara u novom tehnološkom okruženju.

Analizom programa sportskog novinarstva u okviru akademskog obrazovanja na Univerzitetu Crne Gore može se ustvrditi da je broj novinarskih predmeta značajno manji u odnosu na predmete iz sportskih nauka, njih je deset (28%), dok je 18 sportskih (50%) a osam je opštih (22%), među kojima dominira engleski jezik koji je u svakom semestru. Analizom programa za sportske novinare na Fakultetu za sport Univerziteta „Union-Nikola Tesla” u Beogradu, sportskih predmeta je devet na prve tri godine (32%), a svega deset na sve četiri godine studija, dok je novinarskih 13 na prve tri godine (46,5%), odnosno 18 na sve četiri godine. Opštih predmeta je šest (21,5%), a to su informatika sa statistikom, uvod u menadžment, upravljanje ljudskim resursima i strani jezik na svakoj godini (Slika 4). Mogli bi konstatovati da nije dobra krajnost ni u jednom slučaju, odnosno da bi balans u brojčanom koncipiranju predmeta iz sportske i novinarske nauke bio idealan, te doprinio boljem obrazovanju koje je na dva kolosjeka.



Slika 4. Odnos sportskih, novinarskih i opštih predmeta na studijskim programima za sportske novinare Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću i Fakulteta za sport u Beogradu, na prve tri godine osnovnih studija

Novim programom, od 2017. godine studenti sportskog novinarstva, zajedno sa sportskim trenerima, prolaze sportsku obuku na prve dvije godine osnovnih studija. Početak novinarske obuke tek na trećoj godini pokazaće se da li je opravdan. Dosadašnji program je imao kao manu to što su studenti tokom sve tri godine imali kombinaciju obje vrste predmeta, zbog čega su oni sport, a ne novinarstvo, vidjeli kao motiv, za ovaj studij, čak i na trećoj godini kad stiču diplomu sportskog novinara. Dobra sportska obrazovanost na prve dvije godine uz permanentnu

isključivo novinarsku nadogradnju na trećoj godini, možda će dati bolje rezultate, a to će pokazati evaluacija. Odabir studenata za akademski, umjesto za primijenjeni studij kakav je do sada bio, trebalo bi da rezultira i studentima sa boljim uspjehom u srednjoj školi prilikom upisa studija, mada u to ne možemo biti sasvim sigurni. "Pošto završavam osnovne studije sportskog novinarstva, rado bih upisala master iz iste oblasti na istom fakultetu" (Djukic, T., personalna komunikacija). Sve u svemu, ako i dalje bude solidnog interesovanja za sportsko novinarstvo kao

studij u Crnoj Gori, možda bi u budućnosti trebalo razmišljati o pokretanju master studija sportskog novinarstva, odnosno IV i V godine, jer do sada bečelori sporskog novinarstva su mogli diplomirati na svom fakultetu jedino sportski menadžment ili sport i fitness, zato što su studirali primijenjene studije. Transformacijom programa sportskog novinarstva iz primijenjenog u akademski studij, otvara im se mogućnost nastavka školovanja na Medijskim studijama i novinarstvu na Fakultetu političkih nauka u Podgorici (Univerzitet Crne Gore), naravno, ako uspjehom na osnovnim studijama budu zavrijedili da se nađu na rang listi "iznad crte" među studentima u okviru predviđene upisne kvote.

Acknowledgements

There are no acknowledgements.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest.

Received: 10 May 2019 | **Accepted:** 14 June 2019 | **Published:** 4 July 2019

References

- Fakultet za sport Univerziteta „Union-Nikola Tesla“. (2019). *Sportsko novinarstvo*. Retrieved from Fakultet za sport Univerziteta „Union-Nikola Tesla“ website: <http://www.fzs.edu.rs/studije/osnovne-studije/sportsko-novinarstvo/>.
- Ljubojević, M., Maros, M., Krivokapic, D., Djukanovic, B., Mandic, S., Zoric, G., Perovic-Mijatovic, K., & Jovanovic, M. (2018). *Naših prvih 10 godina (Fakultet za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću 2008-2018)*. Nikšić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
- McElroy, K. (2019). *Welcome*. Retrieved from The University of Texas at Austin School of Journalism Moody College of Communication website: <https://journalism.utexas.edu/>
- Maros, M. (2015). Success of our athletes as a way of promoting Montenegro. *Sport Mont* 13(43-44-45), 83-89. Podgorica: Crnogorska sportska akademija
- Marshall University Old Main Building [JPEG] (2019). Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Marshall_University#/media/File:Marshall_University_Old_Main_Building.jpg
- National Center for Education Statistics. (n.d.). *Schools with Sports Journalism Programs*. Retrieved from Study.com website: https://study.com/sports_journalism_colleges.html
- Sapunar, M. (2004). *Osnove znanosti o novinarstvu*. Zagreb: Vlastita naklada
- University of Brighton. (n.d.). *Sport Journalism BA (Hons)*. Retrieved from University of Brighton website: <https://www.brighton.ac.uk/courses/study/sport-journalism-ba-hons.aspx>
- University of Gloucestershire. (n.d.). *Course details*. Retrieved from University of Gloucestershire website: <http://www.glos.ac.uk/courses/undergraduate/jou/pages/journalism-ba-hons.aspx>
- University of Lincoln. (n.d.). BA (Hons) *Sports Journalism*. Retrieved from University of Lincoln website: <http://www.lincoln.ac.uk/home/course/sptjouub/>
- University_of_texas_at_austin_main_building_2014 [JPEG] (2015). Retrieved from https://sh.wikipedia.org/wiki/Univerzitet_u_Teksasu
- Vasilj, M. (2014). *Sportsko novinarstvo*. Zagreb, Sarajevo: Synopsis.
- Visit us | University of Gloucestershire [JPEG] (2019). Retrieved from <http://www.glos.ac.uk/visit/Pages/visit-us.aspx>
- Vukić, T. (2017). *Od novinara do novinarstva, studija novinarskih vještina*. Pula, Zagreb: Sveučilište Jurja Dobrile, Golden Marketing – Tehnička knjiga.